

Pentekostalismen – historia, spiritualitet och utbredning (7,5p)

Pentecostalism – history, spirituality and geographical expansion (7.5 ECTS credits)

Nivå: Fördjupningsnivå

Ämnesområde: Kyrko- och missionsstudier

Kurskod: TE150

Förkunskapskrav

Grundläggande behörighet för högskolestudier.

Utbildningsmål

Efter genomgången kurs förväntas den studerande:

- att övergripande kunna redogöra för pentekostal historia, teologi, spiritualitet, och geografisk utbredning i världen och i Sverige,
- att kunna identifiera och analysera pentekostal spiritualitet såsom den framträder i gudstjänstssammanhang,
- att kunna förstå och analysera lokala kontexters betydelse för utformningen av pentekostala kyrkor och pentekostal spiritualitet,
- att ha förvärvat ett analytiska och argumentativa färdigheter som är användbara i andra akademiska och yrkesmässiga sammanhang.
- att ha förvärvat grundläggande färdigheter ifråga om användande av källkritisk metod.

Innehåll

Kursen innehåller en historisk översikt över pentekostalismens historiska utveckling, teologi, spiritualitet och geografiska utbredning i världen och i Sverige. Pentekostalismens teologi och praktik sätts in i både lokala och globala sammanhang, där sociala, politiska, kulturella och teologiska faktorer identifieras och analyseras i relation till utformningen av pentekostala

kyrkor och pentekostal spiritualitet. Kurser innehåller två kortare metodövningar, där studentens förmåga att tillämpa kunskaper prövas ifråga om pentekostal spiritualitet i gudstjänstssammanhang och ifråga om källkritisk metod i en lokal församlingshistorik.

Undervisning och examination

Undervisningen ges genom

- föreläsningar över delar av kurslitteraturen,
- seminarier och muntliga redovisningar i smågrupper (online med hjälp av Skype eller andra tekniska lösningar för interaktiva seminarier i realtid)

Examinationen sker genom

- deltagande i examineriska seminarier,
- muntlig tentamen (i samband med att kursen ges på campus),
- två hemskrivningar (internetkurs 2 x 25% = 100p) och PM-skrivande (2 x 25% = 2 x 50p)
Väl Godkänd = 200-150p, Godkänd = 149-100p, Underkänd 99-0p

Litteratur

Alvarsson, Jan-Åke & Stävare, Nils-Eije, red.: *Vägskäl. Pingströrelsens kursändring på 1950-talet*. Artos, Skellefteå, 168s

Alvarsson, Jan-Åke, red: *Pentekostalismen i Sverige på 2000-talet. Rapport från ett forskningsprojekt på IPS 2012-2013*, IPS, Uppsala, 2013, 118s (kan laddas ner från www.pingst.se)

Anderson, Allan & Westerlund, David: *Den världsvida pentekostalismen*, Dialogos, Stockholm, 2012, 272s

Aronson a, Torbjörn: *Karismatisk kristendom i historiens ljus*. Artiklar i Keryx 2002-2005. Finns utlagda i kursportalen.

Aronson b, Torbjörn: *Ett nytt karismatiskt landskap i Sverige. Trosrörelsen, samfunds-oberoende församlingar, anglosaxiska församlingsplanteringar, och många fler – en församlingsöversikt*. Areopagos, Uppsala, 2016, 80s

Dayton, Donald: *Theological Roots of Pentecostalism*, Baker Academics, Grand Rapids, 1987, 208s

Harrell, D.E.: *All Things Are Possible. The Healing and Charismatic Revivals in Modern America*. Indiana Univ. Press, Bloomington, 1975, 235s

Kay, William: *Apostolic Networks in Britain*, Wipf and Stock, 2007, 400s

Se i övrigt ”Kursplaner: allmänna bestämmelser”

Kursplanen fastställd 2017-05-09

Kursplanen gäller fr.o.m. 2017-05-09

PM 1   PENTEKOSTAL SPIRITUALIET I GUDSTJÄNSTMILJÖ
INSTRUKTIONER

Temat för detta PM är ”pentekostal spiritualitet i gudstjänstmiljö”. Målet med uppgiften är att ni genom ett fältstudium av en gudstjänst ska undersöka hur pentekostal spiritualitet kan framträda i ett gudstjänstsammanhang. Ulrik Josefsson har definierat spiritualitet som ”det levda religiösa livet i en given historisk och social kontext”. En viktig del av kristen spiritualitet är ofta gudstjänstlivet.

Ni skapar först ett eget källmaterial genom observationer av en gudstjänst, vilket ni sedan bearbetar med hjälp av kurslitteratur inklusive artiklar och texten nedan, och presenterar genom ett PM på 2-3 sidor (12 pt Times New Roman, 1,5 radavstånd). Ni mailar PM:et till torbjorn.aronson@teol.se senast i enlighet med schema i kursportalen.

När ni undersöker hur den pentekostala spiritualiteten framträder ska ni använda beskrivningarna nedan tillsammans med Aronson, ”Latter rain-väckelsen i Sverige. Från Östermalms fria församling till Citykyrkan och den karismatiska väckelsen på 1970-talet.”

I PM:et ska ni referera till och jämföra med dessa beskrivningar.

En viktig del av uppgiften är således att observera hur den specifika pentekostala spiritualiteten framträder i gudstjänsten. En rad av momenten i en gudstjänst i en pentekostal kyrka eller förnyelserörelse är naturligtvis gemensamma med andra kyrkors gudstjänster och liturgier, t.ex. förekomsten av bön, sång, textläsning, predikan, och nattvard. Men det finns också det som skiljer. Flera framträdande pentekostalism-forskare, bl.a. Jon Ruthven, Veli-Matti Kärkkäinen och Walter Hollenweger, har hävdad att det särskiljande för pentekostal spiritualitet i jämförelse med annan kristen spiritualitet ligger just på gudstjänstlivets område. Ruthven menar att

The salient characteristic of Pentecostalism is its belief in present-day manifestation of spiritual gifts, such as miraculous healing, prophecy, and most distinctively, glossolalia. Pentecostals affirm these spiritual gifts (charismata) are granted by the Holy Spirit and are normative in contemporary church life and ministry.

Kärkkäinen skriver

Many observers of the movement hold that the ”revalorization of the Charismata” – rather than theological analysis – entails the most important contribution of Pentecostalism and later Charismatic movements. Pentecostalism has (re)introduced a dynamic, enthusiastic type of spirituality to the modern church. The focus of Pentecostal spirituality is experiencing God mystically as supernatural. The category of experience is essential to understanding the spirituality of Pentecostals, and thus their worship.

Församlings- och gudstjänstlivet har beskrivits i termer av vad som betecknats som en ”karismatisk spiritualitet”, innebärande inslag av evangelisation, upplevelser av Gud som övernaturlig, charismata, och förekomsten av spontana och oförutsägbara inslag i

gudstjänstlivet. Walter Hollenweger har definierat pentekostalismens spiritualitet som en mix av följande inslag: muntlig liturgi, narrativ teologi och vittnesbörd, maximalt deltagande i reflektion, bön och beslutsfattande, drömmar och visioner i personligt och offentligt gudstjänstliv som fungerar som en slags ikon för individer och församlingssamfund, och ett förutsatt samband mellan kropp och själ tillämpat genom bön om helande.

Målet med detta fältstudium och PM är med denna bakgrund att ni ska försöka identifiera hur pentekostal spiritualitet framträder i en gudstjänst i en pentekostal kyrka eller i en gudstjänst ordnad av en inomkyrklig pentekostal förnyelserörelse. Använd kurslitteraturen för att redogöra för hur inslagen av pentekostal spiritualitet i gudstjänsten förstås och motiveras i pentekostal teologi och praxis. Eftersom spiritualiteten är något som uttrycks i ”en given historisk och social kontext”, får du också gärna notera och kommentera gudstjänsten och dess deltagare ur sociala och kulturella aspekter. Vilka socialgrupper och etniska grupper finns representerade i gudstjänsten? Finns det historiska och/eller populärkulturella anknytningar i olika gudstjänstinslag? Kan det finnas någon samverkan/växelverkan mellan sociala, historiska och kulturella aspekter av gudstjänsten och dess deltagare och inslag av pentekostal spiritualitet? Ni ska alltså gå in i gudstjänsten med vetenskapliga ögon och öron och vara aktiva observatörer av det som sker.

Du kontaktar kyrkan eller rörelsen vars gudstjänst du vill besöka. Berätta vem du är och vad det är du vill göra. Ni får gärna uppge mitt namn om de vill ha mer information. Var tydlig med hur du tänker samla in dina observationer av gudstjänsten. Tänker du eventuellt spela in något inslag? Hur ställer de sig till det? Är det så att hela gudstjänsten görs tillgänglig på nätet? Vill du fotografera i rummet innan eller efter gudstjänsten? Är det OK? Du bör inte fotografera under pågående gudstjänst. Berätta också hur din undersökning kommer att presenteras, Tydliggör att din uppgift inte är att recensera gudstjänsten utan att det handlar om att skapa en djupare förståelse för hur pentekostal spiritualitet yttrar sig i en gudstjänst i en pentekostal kyrka eller förnyelserörelse.

Församlingar tillhörande Pingst – fria församlingar i samverkan finns i nästan varenda stad i Sverige och även på många mindre orter. Gudstjänstlokalen heter ofta Pingstkyrkan. Idag finns också ett stort antal nygrundade (från 1980-talet och framåt) neokarismatiska församlingar, både svenska och anglosaxiska och olika typer av migrantkyrkor, och dessutom karismatiska förnyelserörelser inom Svenska kyrkan (Oas-rörelsen och New Wine) och inom den romersk-katolska kyrkan (Katolsk karismatisk förnyelse). I artikeln ”Pentekostalismen i världen och Sverige – introduktion och översikt” och kompendiet ”Ett nytt karismatiskt landskap. Neokarismatiska församlingar i Sverige.” finns många av dem och deras webbadresser nämnda. Observera att du bör ta denna kontakt så snart som möjligt efter kursstarten.

Ni har rollen att vara åskådare och föra anteckningar. Därför bör ni placera er så att ni inte stör gudstjänstdeltagarna. När ni gör en deltagande observation/ett fältstudium ska ni visa respekt för dem ni besöker. Berätta gärna för den som tar emot vid ingången att ni kommit till deras kyrka för att göra ett fältstudium av gudstjänsten och att ni studerar vid Skandinavisk Teologisk Högskola, Uppsala)

I PM:et identifierar och redogör ni kortfattat för grundstrukturen i gudstjänsten (textbunden eller muntlig), vilka olika moment som förekommer och i vilken ordning. Därefter diskuterar ni vilka uttryck av pentekostal spiritualitet som ni kunde upptäcka och kopplar er analys till litteraturen.

Du kan ta hjälp av följande frågor:

- Inom ramen för vilket kyrka/inomkyrklig förnyelserörelse firas gudstjänsten?
- Hur ser gudstjänstrummet ut, ålder, arkitektur, storlek, ljus, placering av människor och inredning?
- Hur tas gudstjänstbesökarna emot? Hur många gudstjänstbesökare är det? Reflektera över ålder, kön, etnicitet, funktionshinder, klass.
- Hur går gudstjänsten till? Finns det utdelade ordningar eller följer gudstjänsten en muntlig informell ordning? Vilka huvudmoment ingår? Hur är den/de som leder gudstjänsten klädd/klädda?
- Hur är gudstjänstdeltagarna aktiva i gudstjänsten?
- Vilka bibeltexter nyttjas i gudstjänsten? Finns det ett förkunnelsemoment? Hur långt är det momentet? Vem förkunnar? Vilken/vilka texter ligger till grund för förkunnelsen? Vad syftar förkunnelsen till – förklara hur ni uppfattar det? Finns det i predikan någon anknytning till den tredje trosartikeln, dvs tron på den helige Ande?
- Förekommer tungotal, uttydning av tungotal, profetiska budskap, förbön för sjuka, sång i tungor, mirakelberättelser eller vittnesbörd om drömmar och visioner? Om, i vilket sammanhang i gudstjänsten? Förekommer spontana och oförutsägbara inslag i gudstjänsten?
- Förekommer inslag av evangelisation, dvs uppmaningar om omvändelse eller offentlig bekännelse av den personliga tron, i gudstjänsten?
- Vari består sång- och musikinslagen i gudstjänsten och vilken roll spelar de i gudstjänsten? Består de gemensamma sångerna av anglosaxiska hymner och psalmer eller av lovsånger? Vilken typ av musik förekommer?
- Hur lång är hela gudstjänsten?

Din PM bör ha en tydlig struktur med en kort inledning där du redogör för syfte, frågeställning, och metod (observation med hjälp av fältstudium). Därefter introducerar du sammanhanget: församling, kyrka, plats och tid. I huvuddelen av texten analyserar du sedan ditt material. Du avslutar med att sammanfatta dina resultat. Vilka inslag av pentekostal spiritualitet fanns i gudstjänsten? Vilken roll spelade de? Hur förstås och motiveras dessa inslag i pentekostal teologi och praxis? Vad var gudstjänstens historiska och sociala sammanhang? Ange fotnoter när du hänvisar till kurslitteraturen och sammanställ en litteraturförteckning.

Uppgiften skickas in senast i enlighet med schema i kursportalen.

Betygsättning:

a. Organisation och formalia 20% (10p)

- 1) Försättsblad med relevant information, inklusive namn, kurs, institution, termin, datum, lärarens/handledarens namn.
- 2) Föreskrivet format ifråga om punktstorlek och radavstånd
- 3) Fotnoter och käll- och litteraturförteckning. Käll- och litteraturförteckningen anger under respektive rubriker källor (otryckta och tryckta) och litteratur. I litteraturförteckningen anges författarnas namn i bokstavsordning. Författarnamnet följs av titel på bok eller artikel, publiceringsort och publiceringsår. Exempel på försättsblad, innehållsförteckning och käll- och litteraturförteckning kommer att läggas ut i kursportalen.

b. Innehåll 60% (30p)

- 1) Logisk argumentation, där argument och faktaredogörelser underbyggs med belägg hämtade från källor och litteratur.
- 2) Analytiskt tänkande uppvisas, dvs PM:et innehåller inte bara faktaredogörelser utan också en analytisk del där församlingens utveckling begripliggörs genom att den sätts in ett större teologiskt och historiskt sammanhang.

c. Språk 20% (10p)

- 1) Korrekt ordval, meningsbyggnad, olika typer av rubriker, etc.
- 2) Korrekt stavning, grammatik, kommatering, etc.

PM 2   LOKAL PENTEKOSTAL FÖRSAMLING
INSTRUKTIONER

Uppgift: skriv en kort historik om en lokal pentekostal församling, där du med hjälp av kurslitteraturen sätter in församlingens utveckling i ett större teologiskt och historiskt sammanhang och beskriver sambanden mellan den lokala församlingens förändring och förändringar i den svenska och världsvida pentekostalismen. PM:et måste innehålla referenser till och jämförelser med kurslitteraturen.

Längd: 3-10 sidor plus försättsblad och käll- och litteraturförteckning, 12pt, 1,5 radavstånd,
Deadline: skickas till torbjorn.aronson@teol.se i enlighet med schema i kursportalen.

Betygsättning:

a.   Organisation och formalia 20% (10p)

- 1) Försättsblad med relevant information, inklusive namn, kurs, institution, termin, datum, lärarens/handledarens namn.
- 2) Sida med innehållsförteckning där kapitelrubriker och sidhänvisningar framgår.
- 3) Föreskrivet format ifråga om punktstorlek och radavstånd
- 4) Fotnoter och käll- och litteraturförteckning. Käll- och litteraturförteckningen anger under respektive rubriker källor (otryckta och tryckta) och litteratur. I litteraturförteckningen anges författarnas namn i bokstavstordning. Författarnamnet följs av titel på bok eller artikel, publiceringsort och publiceringsår. Exempel på försättsblad, innehållsförteckning och käll- och litteraturförteckning kommer att läggas ut i kursportalen.

b.   Innehåll 40% (20p)

- 1) Logisk argumentation, där argument och faktaredogörelser underbyggs med belägg hämtade från källor och litteratur.
- 2) Analytiskt tänkande uppvisas, dvs PM:et innehåller inte bara faktaredogörelser utan också en analytisk del där församlingens utveckling begripliggörs genom att den sätts in ett större teologiskt och historiskt sammanhang.

c.   Språk   20% (10p)

- 1) Korrekt ordval, meningsbyggnad, olika typer av rubriker, etc.
- 2) Korrekt stavning, grammatik, kommatering, etc.

d.   Val av källor och litteratur 20% (10p)

- 1) I vilken mån primärkällor har använts för historiken
- 2) I vilken mån kurslitteraturen använts för analysen.